HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

במאי דפסק אנפשיה. מיקלי ובדורי קיטמא: **בשכבה זרע רוחחת.** מדה כנגד מדה שבעלתו התחיל העם לזנות אל בנות מואב: **דאמר מר.** בעירובין (דף כח:) ויליף לה מולהג הרבה יגיעת בשר יי) המלעיג הרבה נידון ביגיעת בשר וקרא בדברי סופרים כתיב ויותר מהמה בני הזהרים בדברי סופרים יותר מדברי תורה: **נביאי האומות** יג) **עובדי ע"ז.** בלעם שהשכינה נגלית עליו והרשיע לדבר: **טור מלכא.** מדינה ששמה הר המלך: יד) **נפלו.** בני המדינה היהודים עלייהו דרומאי טו) ומחונהו: **גונדא.** גדוד: **הוה בהו.** ביהודים: **איזדקור.** לשמות: **עד דאתחזי.** לבני החיל: **בליונא דגושפנקא.** מי שהיתה לו לורה בטבעתו היה מכירה לחוק מיל מן העיר למראה הגרות: **שחלייס.** מין מאכל הוא במסכת ע"ז (דף כט. טו): **הוה אתרא.** הר המלך: **משקריבו.** דאמריתו ששים רבוא עיירות היו בהר המלך והוא מחזיק אפילו ששים רבוא קיים: **גמדא.** דיטריי"ש בלע"ז כמו גמוד מסאני (פסחים דף קיח.): **אין עורו מחזיק בשרו.** משהופשט הוא כווץ ואין יכול לחזור ולכסותו בו: **דשמיע ליה.** מה מעשיהם אם לדיקים אם רשעים: **בארוס וארוסתו.** מאותה העיר: **שפטפט.** זלזל ביגרו ולא משבו אלא נתגבר עליו: **וחסר השער.** נתייקרה התבואה: **לוכן בילה.** שהוא דומה לשכבת זרע להוליד קול שבאו על אשתו: **פולד.** דיטריי"ש מתייבש ומגליד: **שכבה זרע דוחה מן האור.** נכנס ונבלע בבגד ואינו מגליד: **פורניפא.** פי"ן: **גגנא.** חופה: **קרני מלחמה.** לאשי גייסות תוקעי קרן ומתאספים אליהם בני לבאם: **ושמא תאמר קרובה היסה.** ליס: **נקעה ידיס.** שם מקום: **ואחד דם.** מהרוגי ביתר: **במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה ודייני ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי אזל אסקיה לבלעם בגגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א"ל** [1]**לא תדרוש שלומם וטובתם** [6]**כל הימים א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בשכבת זרע רותחת** [3] **אזל אסקיה בגגידא לפושעי ישראל** [4] **א"ל מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו א"ל דיניה דההוא גברא** [7] **במאי א"ל בצואה רותחת דאמר מר** [8]**כל המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם** [9]**עובדי ע"ז תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושה שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו ושרף את היכלו: אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי ניחא לך לא תמסריה לההוא גברא לידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר** [2]**הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקא ברחוק מילא אמר מיחדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור מלכא וקטלו בה תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחגגי ולא הוו ידעי הני בהני** [3]**בלע ה' ולא חמל את כל נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא לאושפיזא כפר שיחליים שהיתה פרנסתן מן שחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא מחזיק אמר ליה ההוא** [9]**צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה** [4]**ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא רב מניומי בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארוס וארוסתו שנשבו לבין העובדי כוכבים והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת אמרה להן סיפדו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף** [5] **דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך וזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוה כתובתה ממנו א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי האי מאי טעמא איענוש א"ל** [6]**משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב** [5]**שמחו את ירושלם וגילו בה כל אוהביה שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו:** [6]**גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו עובדי כוכבים את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל**

אמר

1. לא תִדרֹשׁ שְׁלֹמָם וְטוּבָתָם כָּל יָמֶיךָ לְעוֹלָם: דברים כג ז
2. הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים זָנַחְתָּנוּ וְלֹא תֵצֵא אֱלֹהִים בְּצִבְאוֹתֵינוּ: תהלים ס יב
3. בָּלַע אֲדֹנָי וְלֹא חָמָל אֵת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב הָרַס בְּעֶבְרָתוֹ מִבְצָרֵי בַּת יְהוּדָה הִגִּיעַ לָאָרֶץ חִלֵּל מַמְלָכָה וְשָׂרֶיהָ: איכה ב ב
4. וְאָנֹכִי אָמַרְתִּי אֵיךְ אֲשִׁיתֵךְ בַּבָּנִים וְאֶתֵּן לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם וְאָמַר אָבִי תִּקְרְאִי לִי וּמֵאַחֲרַי לֹא תָשׁוּבִי: ירמיהו ג יט הִבָּא בְּאֶרֶץ הַצְּבִי וְרִבּוֹת יִכְּשֵׁלוּ וְאֵלֶּה יִמָּלְטוּ מִיָּדוֹ אֱדוֹם וּמוֹאָב וְרֵאשִׁית בְּנֵי עַמּוֹן: דניאל יא מא
5. שַׂמְּחוּ אֶת יְרוּשָׁלִַם וְגִילוּ בָהּ כָּל אֹהֲבֶיהָ שִׂישׂוּ אִתָּהּ מָשׂוֹשׂ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ: ישעיהו סו י
6. גָּדַע בְּחֲרִי אַף כָּל קֶרֶן יִשְׂרָאֵל הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב וַיִּבְעַר בְּיַעֲקֹב כְּאֵשׁ לֶהָבָה אָכְלָה סָבִיב: איכה ב ג

לעזי רש"י

דיטריי"ש [ריטריי"ט]. מתכורוץ התכוונ. פי"ן. אורן.

מוסף רש"י

שמטיה לכרכשתיה. תלתולת שהרעי יולא בו שקוין טבמי"ל. (ברכות סב:). אין עורו מחזיק את בשרו. שהעור כווץ וגומל לאחר הפשט (כתובות קיב.). שפטפט ביצרו. מתרים ונלחם כנגד יצרו כדאמרינן (ב"ב קסו:) חוץ מזקן אחד שהיה מפטפט כנגדו. (רשב"ם ב"ב קס:). תורניתא. מין אלו ואינו שיטה כדאמר בר"ה (כג.). (ע"ז יד.).

א) בכמ"י: כל ימיך לעולם (כלשון הפסוק), ב) כלומר אחכם נשים לו יותר מדי חס מבלה גופו ונשמתו, ג) כמ"ש: ליש"ו, ד) בלעם, [מהלמוזר]. ודינו בלואה רוחתת לומר מלואתו לא רוחק ומטומאתו לא נטהר גם לעולם הבא, ה) [עירובין כא:], ו) בכמ"י ודפו"ר ליתא: עובדי ע"ז, ז) [בכמ"י ודפו"ר: ההוא מינא.], ח) [דניאל יא ועי' כתובות קיב. ועכ"ק וע"ע ר"ה יג.], ט) [בב"ב קט:], י) מעניה ל:, יא) [קהלת יב], יב) [שם], יג) תיבות עובדי ע"ז ליתא בדפו"ר, יד) [ד"ה נפלו אחר ד"ה גונדא], טו) בע"ז הוא דיבור לעצמו: מחונהו. הכוס, טו) [וכן בכלות מז:],

---

1. 1 Do not seek their peace and their prosperity all your days forever.
2. 2 Are not you, God, who rejected us? And you do not go out, God, with our armies.
3. 3 The Lord has swallowed up, and has not pity, all the habitations of Jacob; He has thrown down in His wrath the strongholds of the daughter of Yehudah; He has brought down to the ground the kingdom and its princes.
4. 4 And I said, How shall I put you among the children, and give you a pleasant land, a goodly heritage of the armies of the nations? And I said, You shall call me, My father; and shall not turn away from me. Yirmeyahu 3:19 He shall also enter into the land of the glorious, and many countries will be overthrown; but these escaped from his hand, even Edom, and Moab, and the chief of the children of Ammon. Daniel 11:41
5. 5 Rejoice with Yerushalayim, and be happy with her, all you who love her; rejoice for her with joy, all you who mourn for her. Yeshayahu 66:10
6. 6 He has cut off in the heat of anger all the horn of Israel; He has withdrawn His right hand before the enemy, and He burned against Ya'akov like a flame of fire, which devours round about. Eikah 2:3